

Nr 263.

Av herr **Weibull**, *angående ny lagstiftning om mått och vikt.*

I skrivelse den 26 juni 1918 till statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet framlade mynt- och justeringsverkets dåvarande chef, myntdirektören K. A. Wallroth, ett förslag till ny förordning rörande mått och vikt samt framhöll i därtill hörande motivering, att sedan Kungl. Maj:ts förordning om mått och vikt den 9 oktober 1885 utfärdades, hade en stor del förändringar i densamma kungjorts och ett flertal framställningar om ytterligare förändringar ingivits till Kungl. Maj:t. Det åberopades ett betydande antal till Kungl. Maj:t ingivna skrivelser, dagtecknade ända så långt tillbaka i tiden som den 30 sept. 1910, vilka vid tidpunkten för förstnämnda skrivelse ännu lågo oavgjorda, och anmärkningsvärt är, att dåvarande myntdirektören påtalade verkets erfarenhet rörande behovet av en smidigare form för de tekniska frågornas behandling än den administrativa förordningens.

Över detta förslag inhämtades yttrande av vederbörande myndigheter, varefter kungl. mynt- och justeringsverket verkställde en revidering av förslaget med hänsyn tagen till den under tiden utfärdade franska förordningen på detta område. Detta reviderade förslag överlämnades till finansministern den 22 mars 1920. I skrivelse av den 16 februari 1922 föreslog verket en särskild kommitté av sakkunniga. En sådan kommitté tillsattes också jämlikt nåd. brev av den 24 februari 1922, men vid den reduktion av kommittéväsendet, som senare samma år ägde rum, indrogs denna kommitté utan att ens dessförrinnan hava hunnit börja sitt arbete. Emellertid överlämnade dåvarande myntdirektören K. A. Wallroth den 26 februari 1923 ett ånyo överarbetat förslag, åtföljt av yttranden från ett par av de sakkunniga.

Den 1 juli 1926 inlämnade dåvarande myntdirektören återigen en ny överarbetning och fullständigande av de förslag, som kungl. mynt- och justeringsverket avgav den 26 juni 1918 och den 22 mars 1920. Denna sista framställning synes icke hava blivit föremål för någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Det arbete, som nedlagts av mynt- och justeringsverket för att få fram ett antagbart förslag till ny lag, pekar på att ett starkt behov förefinnes, men det stora antal överarbetningar, som under årens lopp skett, ger samtidigt intryck av, att uppfattningen om vilka principer som lämpligen böra följas vid en lagstiftning på ifrågavarande område, icke varit fullt klar. Sannolikt har väl detta åtminstone delvis haft sin grund däri, att särskilt under det senaste decenniet mättings- och vägnings tekniken gjort oanat hastiga framsteg, varvid en mångfald nya konstruktioner av såväl mättings- som vägningsredskap, byggda på

helt nya principer, ej förutsedda i den äldre förordningen, sett dagen och som det varit nödvändigt att undan för undan inarbeta i förslaget.

Det bör emellertid framhållas, att sedan förhållandena till följd av den gamla förordningens olämplighet blivit ohållbara Kungl. Maj:t den 22 febr. 1924 anbefallde mynt- och justeringsverket att senast den 1 mars samma år inkomma med yttrande rörande de ändringar i gällande författning, som icke lämpligen kunde anstå, i händelse förslaget om ny lagstiftning på området icke kunde föreläggas samma års riksdag. Den 1 mars ingav även verket förslag härtill, vilket resulterade uti, att Kungl. Maj:t den 18 juni 1925 utfärdade en del ändringar uti 1885 års förordning, varvid dock åtskilliga av verket som behövligen ansedda bestämmelser uteslötos. En ytterligare betydande detaljförändring ägde rum den 14 maj 1926, då mynt- och justeringsverket erhöll rätt att till justering godkänna s. k. pendelvågar. De nu gällande bestämmelserna rörande mått och vikt utgöras emellertid av en så gammal förordning som från 1885, i vilken sedermera vid upprepade tillfällen lappats, men som därigenom ingalunda blivit ändamålsenlig utan tvärtom utgör ett betydande hinder för handel och industri.

Den rationalisering, som kännetecknar våra dagars industri, bottnande i en allt hårdare konkurrens, har behov av snabbhet i operationerna utan efterlämnande av noggrannheten. Denna grundtanke, som varit ledande och kunnat förverkligas på de flesta tekniska områden, har icke varit möjlig genomföra, vad vägning beträffar, på grund av den nuvarande lagens ofullständighet och den oklarhet, som i många stycken vidlåder densamma, och dock vilar företagets ekonomi i utomordentligt hög grad på vägningen.

Bland exempel på lagens ofullständighet må anföras, att s. k. toleransvågar, vilka begagnas bl. a. för erhållande av en möjligast exakt på förhand bestämd vikt, äro av sådan konstruktion, att de icke enligt lagen äro berättigade till godkännande. Som belägg för, att de emellertid äro i högsta grad ekonomiskt behövligen redskap, kan anföras, att t. ex. vid cellulosafabriker en bortvägning av 4 ark à 360 gr. massa per bal konstaterades vid användande av *nya* skjutviktsvågar, och vid äldre sådana ännu mer. Då en medelstor cellulosafabrik tillverkar 30,000 tons per år, eller vid 6 balar per ton, 180,000 balar per år, kan därför bortvägningen beräknas till 260 tons, eller då priset per ton är omkring kr. 190: — en bortvägning, motsvarande kr. 49,000: —.

Ett annat exempel på lagens ofullständighet förtjänar nämnas. Lagen föreskriver, att längdmått, målkärl, vikter och vedmått skola, även om de icke undergått någon förändring, undergå periodisk omjustering, men föreskriver däremot lagen icke sådan tillsyn av de numera ytterst allmänt förekommande pendelvågarna i butiker. Vid en nyligen företagen undersökning av mynt- och justeringsverket läres också hava konstaterats, att omkring 50 % av de undersökta och i dagligt bruk varande vågarna icke voro i det skick, att de bort användas som vägningsredskap.

Denna undersökning torde giva belägg för dels behovet av periodiskt återkommande officiell kontroll, dels önskvärdheten av trängre remedier, d. v. s. mindre felavvikelse, än de nu gällande, då vid godkännande av nya vägtyper desamma, vad remedierna beträffar, måste inordnas under redan godkända typer för åstadkommande av minsta möjliga ändring i förordningen. Vad det sistnämnda önskemålet beträffar, torde det icke vara fullt obekant, att på grund av vår lags mindre stränghet i förhållande till utlandet till Sverige införas sådana vägar, vilka i utlandet icke kunnat godkännas. Ett sådant missförhållande är icke endast beklagligt utan till skada för vår handel och stämmer föga överens med industriens och handelns utveckling.

Här ovan har påtalats lagens oklarhet, varför nedanstående utslag i hovrätten över Skåne och Blekinge av den 7 dec. 1928 torde lämna belägg.

Vid en bensinstation i Malmö hade uppmonterats en mätapparat för bensen, konstruerad enligt principer, som icke äro godkända i nu gällande förordning, samt utan att ens innehavaren gjort framställning om godkännande till mynt- och justeringsverket. Enär utmätning av bensen verkställdes med ifrågavarande ojusterade apparat, instämde ägaren inför Malmö polisdomstol, vilken friade svaranden med den motiveringen, att apparaten icke vore att hänföra till redskap för mätning av bensen. Utslaget överklagades i hovrätten över Skåne och Blekinge, varvid emellertid ingen ändring i domen skedde. Om sålunda endast de i förordningen godkända redskapen äro att anse såsom redskap för mätning, och sålunda vid begagnande av icke godkända redskap någon mätning icke sker, kommer man sålunda till det absurda förhållandet, att redskap opåttalt få användas i ojusterat tillstånd, blott icke någon möjlighet för deras justering förefinnes i förordningen.

Att mynt- och justeringsverkets nuvarande ledning starkt känt behovet av en ny och tidsenlig lagstiftning på området, framgår bl. a. därav, att verket vid avgivande av förslag till ny justeraretaxa i sin motivering framhöll, att taxan endast kunde beräknas bliva gällande för en relativt kort tid i anledning därav, att lagstiftningen på mätnings- och vägningsområdet vore så otidsenlig, att med omarbetning av densamma icke utan skada länge kan anstå, samt att verket den 22 dec. 1928 till Kungl. Maj:t ingivit ett förslag till ändring av förordningen i ändamål, att innan en ny förordning kan hinna utarbetas avhjälpas de mest framträdande svårigheterna och hindren för den industriella utvecklingen.

Enligt erhållna upplysningar torde för ögonblicket hos Kungl. Maj:t föreligga ett flertal ansökningar om godkännande av olika mätnings- och vägningsredskap, som icke finnas upptagna i förordningen om mått och vikt.

Det torde finnas få områden, där behovet av en ny lagstiftning så tydligt av allmänheten och myndigheter erkänts och påpekats, som i fråga om mått och vikt, och knappast någon kulturstat har på ifrågavarande område så gammal lagstiftning som vårt land.

Det torde fördenskull vara i hög grad önskvärt, att den avbrutna utredningen angående ny lagstiftning angående mått och vikt skyndsamt ånyo igångsättes. Enär emellertid med visshet kan förutses, att en dylik utredning i varje fall kommer att taga lång tid i anspråk och en tidsutdräkt vid ärendenas behandling inverkar menligt på industriens och handelns utveckling, torde kunna ifrågasättas huruvida icke redan nu kunde på mynt- och justeringsverket helt överlätas avgörandet av sådana ärenden, som rörde nya mättnings- och vägningsredskap, vilka för speciella ändamål kunna vara behöfliga inom handel och industri.

I anledning av det ovan anförda får jag alltså hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande ny lagstiftning angående mått och vikt.

Stockholm den 16 januari 1930.

Harry Weibull.
